

Öğretmenlerin Örgütsel Adalet Algılarına Yönelik Bir Literatür İncelemesi

Hasan YAZICI¹

Nermin YAZICI²

Hasan SARI³

Öz

Bu araştırmayla, öğretmenlerin örgütsel adalet algılarına yönelik bir literatür incelemesi sunmak amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda Dergi Park'ta örgütsel adalet algılarını içeren makaleler; çalışmaların türü ve yöntemi, çalışmalarda kullanılan örgütsel adalet değişkeninin türü, çalışmalarının ilişkilendirildiği değişkenler, en çok yayın yapan dergiler, en çok atıf alan çalışmalar, çalışmaların yıllara göre dağılımı ve çalışmaların okul türüne göre dağılımı açısından incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda ulaşılan önemli bulgular; araştırmaların büyük çoğunluğunun nicel olduğu ve çoğunlukla öğretmenlerin adalet algısının, örgütsel bağlılık ve performans üzerinde etkili olduğudur.

Anahtar kelimeler: Örgütsel Adalet, Öğretmenlik, Literatür incelemesi

A Literature Review on Teachers' Perceptions of Organizational Justice

Abstract

With this research, it is aimed to present a literature review on teachers' perceptions of organizational justice. For this purpose, articles on organizational justice perceptions in the Dergi Park; The type and method of the studies, the type of organizational justice variable used in the studies, the variables associated with the studies, the most published journals, the most cited studies, the distribution of studies by years and the distribution of studies according to school type were examined. The important findings reached as a result of the examination; Most of the studies are quantitative and mostly teachers' perception of justice is effective on organizational commitment and performance.

Keywords: Organizational Justice, Teaching, Literature review

¹ Ertuğrul Gazi İlkokulu, Okul Müdürü, tuccarsanayiciler@gmail.com

² Halkalı Cumhuriyet İlkokulu, Sınıf öğretmeni, nerminyaz5377@gmail.com

³ Söğütlüçeşme İlkokulu, Okul Müdürü, hasansari70@hotmail.com

1. Giriş

Örgütsel adalet; örgütsel kaynakların dağıtımının adilliğine (Homans, 1961; Adams, 1965; Deutsch, 1975), kaynakların dağıtımında kullanılan prosedürlerin adilliğine (Thibaut & Walker, 1975) ve örgütsel kararların çalışana nasıl aktarıldığına (Bies & Moag, 1986) ilişkin çalışan algısı olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım örgütsel adaletin genel olarak üç boyutunun olduğuna işaret etmektedir: Çalışanların ücret, ödüller, terfiler ve uyuşmazlık çözümlerinin sonucu gibi kaynak dağıtımlarının adaletinden endişelerini ifade eden *dağıtım adaleti*, karar alma prosedürlerinin adilliğini işaret eden *prosedür adaleti* ve örgütsel adaletin iletişim kriterini temsil eden *etkileşim adaleti*dir (Niehoff ve Moorman, 1993).

Örgütsel adalet literatüründe; çalışanların yüksek örgütsel adalet algısının *çalışan performansı* (örn. Colquitt vd., 2012), *örgütsel vatandaşlık davranışı* (örn. Yıldız, 2014), *örgütsel bağlılık* (örn. Demir ve İnandı, 2021), *iş tatmini* (örn. Astar ve diğ., 2018), *birey-örgüt uyumu* (Yazıcı ve Yürür, 2019) ve *güven* (örn. Öztürk ve Kurtkan, 2020) üzerinde olumlu etkisinin olduğu ifade edilmektedir. Buna karşılık; ilgili literatürde, çalışanların örgütsel adalet algılarının düşük olmasının; *işten ayrılma niyeti* (örn. Sanı ve Yavuz, 2018) ve *üretkenlik karşıtı iş davranışları* (örn. Murşit ve Eraslan, 2021) gibi olumsuz tutum ve davranışlara sebep olduğuna dair de birçok çalışma vardır. Ayrıca ilgili literatür göstermektedir ki, örgütsel adalet ile ilgili çok sayıda sistematik derleme (örn. Silva & Caetano, 2016), meta analiz (örn. Cohen-Charash ve Spector, 2001) ve literatür taraması (örn. Yürür, 2015) mevcuttur. Fakat yapılan incelemelerde öğretmenlerin adalet algılarıyla pek çok ampirik çalışma bulunmasına rağmen öğretmenlerin adalet algılarıyla ilgili derleme çalışmalarının olmadığı gözlemlenmiştir. Hâlbuki derleme çalışmalar, ilgili konuda özet bilgi sunarak önceki çalışmalara yol göstermektedir (örn. Yürür, 2015). Bu önemden yola çıkarak bu çalışma öğretmenlerin adalet algılarına ilişkin literatür incelemesi yaparak öğretmenlerin adalet algılarına ilişkin çıkarımlar elde etmeyi amaçlamaktadır. Bu amaca ulaşmak için Dergi Park'ta taranan makaleler (1) *öğretmenlerin örgütsel adalet alguları ile ilgili çalışmaların türü ve yöntemi*, (2) *öğretmenlerin örgütsel adalet alguları ile ilgili çalışmalarda kullanılan örgütsel adalet değişkenin türü*, (3) *öğretmenlerin örgütsel adalet alguları ile ilgili çalışmalarının ilişkilendirildiği değişkenler*, (4) *öğretmenlerin örgütsel adalet alguları ile ilgili en çok yayın yapan dergiler*, (5) *öğretmenlerin örgütsel adalet alguları ile ilgili en çok atıf alan çalışmalar*, (6) *öğretmenlerin örgütsel adalet alguları ile ilgili çalışmaların yıllara göre dağılımı* ve (7) *öğretmenlerin örgütsel adalet alguları ile ilgili çalışmaların okul türüne göre dağılımı* açısından incelenmiştir.

Bu incelemelerden yola çıkarak bu çalışmada katkı olarak; örgütsel adalet literatürünü öğretmenlerin adalete ilişkin rolü bağlamında yeniden gözden geçirmek ve öğretmenlerin örgütsel adalet algılarına ilişkin konu ve yöntem başta olmak üzere pek çok unsuru kapsayacak şekilde genel bir çerçeve sunmak amaçlanmıştır.

2. Yöntem

Bu araştırmada, öğretmenlerin örgütsel adalet algılarının incelendiği çalışmaların bir literatür özeti sunulması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda Dergi Park'ta "örgütsel adalet" ve "öğretmen" yazılarak 23.11.2022 tarihinde inceleme yapılmıştır. Yapılan incelemede, belirtilen anahtar kelimelerle dergi parkta 90 makale bulunmuştur. Bu çalışmaların içinden öncelikle öğretmenlik veya örgütsel adaletle ilgili olmayan, erişilemeyen, herhangi bir örgütsel davranış konusuyla ilişkilendirilmeyen, sadece katılımcıların örgütsel adalet düzeyini belirten, örgütsel adaletin demografik özelliklere göre nasıl farklılaştığına odaklanan makaleler ve değişkenler arasındaki ilişkinin yönünü belirtmeyen (korelasyon analizi) makaleler elenmiş; geriye 55 makale kalmıştır. Ardından bu makaleler incelenmek üzere araştırma kapsamına alınmıştır.

Yapılan incelemelerde araştırma kapsamına alınan makaleler öncelikle türüne, yöntemine; örgütsel adalet değişkeninin türüne, örgütsel adaletin hangi değişkenlerle ilişkilendirildiğine, en çok hangi dergide yayın yapıldığına, en çok hangi makalelerin atıf aldığına, makalelerin yılına ve okul türüne göre detaylı olarak tartışılmıştır. Elde edilen bulgular, bulgular başlığı altında detaylandırılmıştır.

3. Bulgular

3.1. Öğretmenlerin Örgütsel Adalet Algıları ile İlgili Çalışmaların Türü

Araştırmaya dahil edilen 55 makale ampirik ve kavramsal olmak üzere çalışmaların türü açısından incelenmiş ve 52 makalenin ampirik makale olduğu, 3 makalenin ise kavramsal makale olduğu sonucuna varılmıştır. Bu çalışma odağına ampirik makaleleri aldığı için kavramsal olan 3 makale (Ertem, 2020; Küçükçene & Aydoğan, 2018; Turhan vd., 2020) çalışmanın kapsamı dışında tutulmuştur. Böylece makale incelemelerine ampirik olan 52 makale ile devam edilmiştir. Öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ile ilgili çalışmaların türleri Tablo 1 aracılığıyla gösterilmektedir.

Tablo 1. Çalışmaların türü

Çalışmanın Türü	Çalışma Sayısı
Ampirik	52
Kavramsal	3

3.2. Öğretmenlerin Örgütsel Adalet Algıları ile İlgili Çalışmaların Yöntemi

Araştırmaya dahil edilen ampirik makaleler; nicel ve nitel yöntemine göre irdelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda 48 makalede nicel, 4 makalede ise nitel yöntemin tercih edildiği tespit edilmiştir. Bu çalışma, odağına nicel makaleleri aldığı için nitel yöntemin tercih edildiği 4 makale (Demirtaş & Demirbilek, 2019; Öztürk & Koşar, 2021; Sağbaş & Özdemir, 2020; Şamdan & Başkan, 2019) çalışmanın kapsamı dışında tutulmuştur. Böylece makale incelemelerine nitel yöntemin kullanıldığı 48 makale ile devam edilmiştir. Öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ile ilgili çalışmaların yöntemine ilişkin sınıflandırma Tablo 2 aracılığıyla gösterilmektedir.

Tablo 2. Çalışmaların yöntemi

Çalışmanın Türü	Çalışma Sayısı
Nicel	48
Nitel	4

3.3. Öğretmenlerin Örgütsel Adalet Algıları ile İlgili Çalışmalarda Kullanılan Örgütsel Adalet Değişkenin Türü

Bu çalışma öğretmenlerin örgütsel adalet algısına odaklandığı için adalet değişkenin türü de merak edilmiştir. Bu doğrultuda yapılan incelemeler göstermektedir ki; örgütsel adalet 12 makalede bağımlı değişken olarak, 36 makalede ise bağımsız değişken olarak yer almıştır. Öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ile ilgili çalışmalarda kullanılan örgütsel adalet değişkeninin türleri Tablo 3 aracılığıyla gösterilmektedir.

Tablo 3. Çalışmalarda Kullanılan Örgütsel Adalet Değişkenin Türü

Değişkenin Türü	Çalışma Sayısı
Bağımlı değişken	12
Bağımsız değişken	36

3.4. Öğretmenlerin Örgütsel Adalet Alguları ile İlgili Çalışmalarının İlişkilendirildiği Değişkenler

Öğretmenlerin örgütsel adalet alguları ile ilgili çalışmalarının ilişkilendirildiği değişkenler, değişkenlerin türüne (örn. bağımlı değişken, bağımsız değişken) göre ayrılarak incelenmiştir. Öncelikle örgütsel adaletin bağımsız; ilişkilendirilen değişkenin bağımlı olduğu çalışmalara bakıldığında örgütsel adaletin en çok örgütsel bağlılıkla (Bal, 2014; Balta & Güney, 2018; Selvitopu & Şahin, 2013; Kasalak & Güneri, 2017) ve performansla (Güngörmez & Alkış, 2015; Akman, 2018b; Özdemir vd., 2017; Kurtulmuş & Karabıyık, 2016) ilişkilendirildiği; bunları örgütsel sinizmin (Köybaşı vd., 2017; Gök & Ünal, 2021; Yalçın, 2021), iş doyumunun (Çelik & Gürsel, 2017; Baltacı, 2019; Altinkurt & Yılmaz, 2012) ve iş tatmininin (Akkoç & Düşükcan, 2021; Tanrıverdi & Paşaoğlu, 2021; Kılıç, 2020) takip ettiği görülmektedir. Diğer taraftan örgütsel adaletin yönetici desteği (Göçer & Demir, 2021; Uzun, 2018), örgütsel mutluluk (Çetin & Polat, 2021; Demir & Zincirli, 2021), sadakat (Özdemir, 2013; Sağbaş & Özdemir, 2020), motivasyon (Saçlı & Demir, 2022; Ertürk & Aydın, 2015), işle bütünleşme (Akdeniz & Demirbolat, 2019; Akyavuz, 2017) ve örgütsel vatandaşlık davranışıyla (Alanoğlu & Demirtaş, 2019b; Akbaş vd., 2021) ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Son olarak sayıca az da olsa örgütsel adaletin iş değeri algısı (Taş, 2010), örgütsel destek (Polat, 2022), öz saygı (Polat, 2022), okul kültürü (Göçer & Demir, 2021), ekstra rol davranışı (Yürür & Mengenci, 2014), kayıtsız kalma (Sağbaş & Özdemir, 2020), örgütsel muhalefet (Sağbaş & Özdemir, 2020), işe duyulan ilgi (Turhan vd., 2019), örgütsel özdeşleşme (Uzun, 2018), saldırgan davranışlar (Coşkun & Balcı, 2020), örgütsel etkileme taktikleri (Çetin & Çınkır, 2014), örgütsel sessizlik (Önder, 2017) ve işe yabancılaşma (Kurtulmuş & Karabıyık, 2016) gibi konularla ilişkilendirildiği sonucuna varılmıştır.

Ardından örgütsel adaletin bağımlı değişken olduğu, ilgili değişkenin de bağımlı değişken olduğu çalışmalar incelenmiştir. Bu incelemeye göre örgütsel adaletin karara katılım (Alanoğlu & Demirtaş, 2019a), örgütsel destek (Polat, 2022), etkili okul algısı (Görgülü & Kazak, 2022), farklılıkların yönetimi (Akman, 2018a), otantik liderlik (Kılıç vd., 2020), kayırmacı davranış (Polat & Kazak, 2014; Cesur & Erol, 2020), değerlere göre yönetim (Altinkurt & Yılmaz, 2012), yönetim süreçlerinin etkinliği (Yıldırım & Yaşar, 2022), etik liderlik (Kavrayıcı, 2021) ve dönüşümcü liderlik (Güneş & Buluç, 2012) gibi konularla ilişkilendirildiği tespit edilmiştir.

Son olarak, örgütsel adalet çalışmalarında motivasyonun (Akman, 2018b), iş doyumunun (Sağbaş & Özdemir, 2020; Saçlı & Demir, 2022) ve birey örgüt uyumunun (Özdemir vd., 2017) aracı değişken olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Örgütsel adaletin

ilişkilendirildiği değişkenler Tablo 4 aracılığıyla özetlenmiştir. Diğer taraftan, örgütsel adalet çalışmalarında ılımlaştırıcı değişkene ve kontrol değişkene rastlanmamıştır.

Tablo 4. Örgütsel Adalet Algıları ile İlgili Çalışmalarının İlişkilendirildiği Değişkenler

Değişkenin Türü	Konu	Çalışma Sayısı
Bağımlı değişken	Örgütsel bağlılık	4
	Performans	4
	Örgütsel sinizm	3
	İş doyumu	3
	İş Tatmini	3
	Yönetici desteği	2
	Örgütsel mutluluk	2
	Sadakat	2
	Motivasyon	2
	İşle bütünleşme	2
	Örgütsel vatandaşlık davranışı	2
	İş değeri algısı	1
	Örgütsel destek	1
	Öz saygı	1
	Okul Kültürü	1
	Ekstra rol davranışı	1
	Kayıtsız kalma	1
	Örgütsel muhalefet	1
	İşe duyulan ilgi	1
	Örgütsel özdeşleşme	1
Saldırgan davranışlar	1	
Örgütsel etkileme taktikleri	1	
Örgütsel Sessizlik	1	
İşe yabancılaşma	1	
Bağımsız değişken	Karara katılım	1
	Örgütsel destek	1

	Etkili okul algısı	1
	Farklılıkların yönetimi	1
	Otantik liderlik	1
	<i>Kayırmacı davranış</i>	2
	Değerlere göre yönetim	1
	Yönetim süreçlerinin etkinliği	1
	Etik liderlik	1
	Dönüşümcü liderlik	1
	Motivasyon	1
Aracı değişken	<i>İş doyumunu</i>	2
	Birey-örgüt uyumu	1

3.5. Öğretmenlerin Örgütsel Adalet Alguları ile İlgili En Çok Yayın Yapan Dergiler

Öğretmenlerin örgütsel adalet alguları ile ilgili en çok yayın yapan makalelerin 36 farklı dergide yayımlandığı tespit edilmiştir. Bu dergiler detaylı olarak incelendiğinde; 11 dergide ikişer makalenin, geri kalan 25 dergide ise birer makalenin yer aldığı görülmüştür. Tablo 5’te en çok yayın yapılan dergiler özetlenmiştir.

Tablo 5. En Çok Yayın Yapılan Dergiler

Dergiler	Çalışma Sayısı
Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi	2
Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi	2
Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi	2
İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi	2
Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi	2
MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi	2
OPUS International Journal of Society Researches	2
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	2
Trakya Eğitim Dergisi	2
Türk Eğitim Bilimleri Dergisi	2
Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi	2

3.6. Öğretmenlerin Örgütsel Adalet Alguları ile İlgili En Çok Atıf Alan Çalışmalar

Öğretmenlerin örgütsel adalet alguları ile ilgili en çok atıf alan çalışmalar incelendiğinde, en fazla atıfın Polat ve Kazak'a (2014) ait olduğu görülmüştür. Bu çalışmayı sırasıyla Selvitopu ve Şahin (2013), Bal (2014), Kurtulmuş ve Karabıyık (2016), Taş (2010) ve Altinkurt ve Yılmaz'ın (2012) çalışmaları takip etmektedir. Tablo 6'da örgütsel adalete algısı ile ilgili en çok atıf alan çalışmalar özetlenmiştir.

Tablo 6. Örgütsel Adalete Algısı ile İlgili En Çok Atıf Alan Çalışmalar

Çalışmalar	Atıf
Polat & Kazak, 2014	93
Selvitopu & Şahin, 2013	86
Bal, 2014	60
Kurtulmuş & Karabıyık, 2016	42
Taş, 2010	36
Altinkurt & Yılmaz, 2012	36

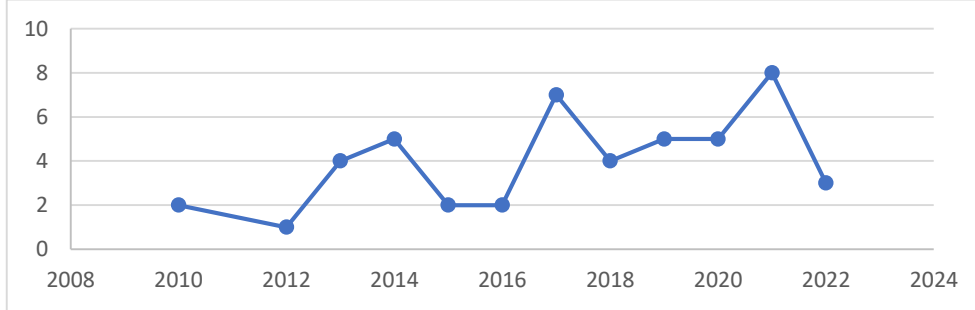
3.7. Öğretmenlerin Örgütsel Adalet Alguları İle İlgili Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

Öğretmenlerin örgütsel adalet alguları ile ilgili çalışmaların yıllara göre dağılımına bakıldığında; 8 makale ile (Gök & Ünal, 2021; Akbaş vd., 2021; Yalçın, 2021; Akkoç & Düşükcan, 2021; Çetin & Polat, 2021; Demir & Zincirli, 2021; Kavrayıcı, 2021; Göçer & Demir, 2021) en fazla yayının 2021 yılında yürütüldüğü tespit edilmiştir. Bu çalışmaları takiben, 2017 yılında 7 makale (Köybaşı vd., 2017; Demirdağ, 2017; Önder, 2017; Çelik & Gürsel, 2017; Özdemir vd., 2017; Akyavuz, 2017; Kasalak & Güneri, 2017), 2015 yılında 5 makale (Bal, 2014; Çetin & Çınkır, 2014; Polat & Kazak, 2014; Tanrıverdi & Paşağlu, 2014; Yürür & Mengenci, 2014), 2019 yılında 5 makale (Akdeniz & Demirbolat, 2019; Alanoğlu & Demirtaş, 2019a; Alanoğlu & Demirtaş, 2019b; Baltacı, 2019; Turhan vd., 2019), 2020 yılında 5 makale (Coşkun & Balcı, 2020; Kılıç, 2020; Cesur & Erol, 2020; Sağbaş & Özdemir, 2020; Yıldırım & Açıl, 2020), 2013 yılında 4 makale (Altinkurt & Yılmaz, 2012; Özdemir, 2013; Selvitopu & Şahin, 2013; Toytok & Açıkgöz, 2013), 2018 yılında 4 makale (Akman, 2018a; Akman, 2018b; Balta & Güney, 2018; Uzun, 2018), 2022 yılında 3 makale (Polat, 2022; Görgülü & Kazak, 2022; Saçlı & Demir, 2022), 2010 yılında 2 makale (Altinkurt & Yılmaz, 2010; Taş, 2010), 2015 yılında 2 makale (Ertürk ve Aydın, 2015; Güngörmez & Alkış, 2015), 2016 yılında 2 (Polat, 2017; Kurtulmuş & Karabıyık, 2016) ve

2012 yılında 1 makale (Güneş & Buluç, 2012) yürütüldüğü görülmüştür. Örgütsel adalet algıları ile ilgili çalışmaların yıllara göre dağılımı Grafik 1’de gösterilmektedir.

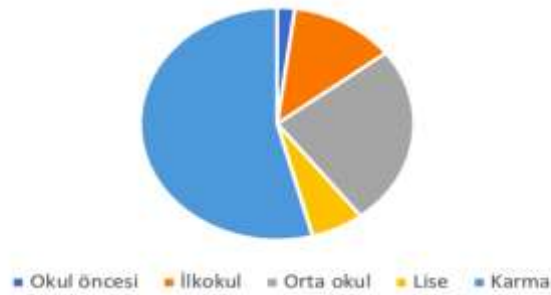
Grafik 1. Örgütsel Adalet Algıları ile İlgili Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

3.8. Öğretmenlerin Örgütsel Adalet Algıları İle İlgili Çalışmaların Okul Türüne Göre Dağılımı

Öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ile ilgili çalışmaların okul türüne göre dağılımına bakıldığında; 1 çalışmanın (Tanrıverdi & Paşağlu, 2014) okul öncesi öğretmenler üzerinde, 6 çalışmanın ilkökul öğretmenleri üzerinde (Demirdağ, 2017; Bal, 2014; Köybaşı vd., 2017; Toytok & Açıkgöz, 2013; Çelik & Gürsel, 2017; Özdemir, 2013), 12 çalışmanın ortaokul öğretmenleri üzerinde (Selvitopu & Şahin, 2013; Önder, 2017; Göçer & Demir 2021; Akbaş vd., 2021; Altınkurt & Yılmaz, 2010), 3 çalışmanın (Alanoğlu & Demirtaş, 2019a; Kurtulmuş & Karabıyık, 2016; Alanoğlu & Demirtaş, 2019b) lise öğretmenleri üzerinde ve son olarak 26 çalışmanın ise okulöncesi, ilkökul, ortaokul ve lise olmak üzere karma bir şekilde öğretmenler üzerinde (Taş, 2010; Güngörmez & Alkış, 2015; Balta & Güney, 2018; Akkoç & Düşükcan, 2021; Görgülü & Kazak, 2022; Polat, 2022; Polat, 2017; Yalçın, 2021; Akkoç & Düşükcan, 2021; Baltacı, 2019; Yürür & Mengenci, 2014; Kılıç, 2020; Polat & Kazak, 2014) yürütüldüğü tespit edilmiştir. Öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ile ilgili çalışmaların okul türüne göre dağılımı Grafik 2 aracılığıyla gösterilmiştir.

Grafik 2. Öğretmenlerin Örgütsel Adalet Algıları ile İlgili Çalışmaların Okul Türüne Göre Dağılımı

4. Sonuç ve Değerlendirme

Bu araştırmada öğretmenlerin örgütsel adalet algılarını irdeleyen makaleleri; öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ile ilgili çalışmaların türü ve yöntemi, öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ile ilgili çalışmalarda kullanılan örgütsel adalet değişkenin türü; öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ile ilgili çalışmalarının ilişkilendirildiği değişkenler; öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ile ilgili en çok yayın yapan dergiler; öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ile ilgili en çok atıf alan çalışmalar; öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ile ilgili çalışmaların yıllara göre dağılımı ve öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ile ilgili çalışmaların okul türüne göre dağılımı açısından incelenmiştir.

Araştırmaya dahil olan makaleler öncelikle, öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ile ilgili çalışmaların türü ve yöntemine göre irdelenmiştir. Bu inceleme sonucunda ilgili literatürün büyük çoğunluğunun ampirik makalelerden oluştuğu ve bu makalelerde de nicel yöntemin tercih edildiği görülmektedir. Bu derlemeden elde edilen sonuç Yürür'ün (2015) elde ettiği sonuçlarla paralellik göstermektedir. Bununla birlikte Yürür (2015) örgütsel adalet konusunun derinlemesine anlaşılabilmesi için nitel çalışmaların artması gerektiğini ifade etmiştir. Bu çalışma da nitel çalışmalara ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırmadan elde edilen bir diğer bulgu ise; öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ile ilgili çalışmalarda kullanılan örgütsel adalet değişkenin türleridir. Araştırmaya dahil olan makalelerin büyük çoğunluğunda örgütsel adaletin bağımsız değişken olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Örgütsel adalet literatüründe örgütsel adaletin çoğunlukla bir öncül olarak ele alındığı ve örgütsel adaletin bağımlı değişken olarak da açıklanması gerektiğine dair fikirler ortaya atılmaktadır (örn. Scott vd., 2007; Yazıcı vd. 2022). Bu çalışma, bu fikri destekleyen sonuçlar bularak; örgütsel adaletin bağımlı değişken olarak da açıklanması gerektiğinin altını bir kez daha çizmektedir. Ayrıca belirtilen çalışmalarda örgütsel adaletin moderatör, aracı ya kontrol değişken olarak kullanılmadığı tespit edilmiştir. Gelecek çalışmalarda örgütsel adaletin moderatör, aracı ya da kontrol değişken analiz edilerek literatüre katkı sağlanması önerilmektedir. Ayrıca, gelecek çalışmalarda öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ile ilgili çalışmalarının ilişkilendirildiği değişkenlerin çalışan savunuculuğu ve duygusal emek gibi farklı konularla incelenerek literatürün genişletilmesi önerilmektedir.

Öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ile ilgili çalışmalarının ilişkilendirildiği değişkenler bağımlı, bağımsız, moderatör, aracı ve kontrol değişken olarak sınıflandırılarak incelenmiştir. İlişkilendirilen değişkenin bağımsız değişken olduğu (yani örgütsel adaletin

bağımlı değişken) çalışmalarda en çok örgütsel bağlılık ve performans çalışılmıştır. Tam tersi ilişkilendirilen değişkenin bağımlı değişken olduğu (yani örgütsel adaletin bağımsız değişken) örgütsel adalet en çok kayırmacı davranışla ilişkilendirilmiştir. Ayrıca iş doyumunun sıklıkla aracı değişken olarak kullanıldığı da görülmektedir. Bunlara ek olarak araştırmaya dahil olan çalışmalarda moderatör veya kontrol değişkeninin kullanılmadığı tespit edilmiştir. Gelecek çalışmalarda örgütsel adalet ile ilgili araştırma modellerinin moderatör ya da kontrol değişkeni kullanarak zenginleştirilmesi önerilmektedir.

Öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ile ilgili en çok yayın yapan dergilere bakıldığında herhangi bir dergide yığılma olmadığı bir dergide en fazla iki tane yayın olduğu görülmektedir. Ayrıca, bu dergilerin büyük çoğunluğunu da eğitim bilimleri dergileri oluşturmaktadır. Diğer taraftan en çok atıf alan çalışmanın Polat ve Kazak (2014) tarafından yürütülen çalışma olduğu tespit edilmiştir.

Bu çalışmanın incelediği bir diğer konu da öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ile ilgili çalışmaların yıllara göre dağılımıdır. Buna göre araştırmaya dahil olan makalelerden en fazla yayının 2021 yılına ait olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bu çalışmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ilk defa 2010 yılında incelenmeye başlamıştır. Örgütsel adalet çalışmalarının 1960'larda başladığı göz önünde bulundurulduğunda öğretmenlerin adalet algılarının irdelenmesinde oldukça geç kalındığı görülmüştür.

Son olarak, öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ile ilgili çalışmaların okul türüne göre dağılımı incelenmiş ve okul türüne göre ayrımın yapılmadığı karma grupta çok fazla çalışmanın olduğu tespit edilmiştir. Karma örnekleme yürütülen çalışmaları, sırasıyla ortaokul, ilkokul ve lise grubu takip etmektedir. Anaokulu öğretmenlerinin sayıca çok az olduğu görülmekte ve gelecekteki çalışmalara anaokulu öğretmenlerinin adalet algılarını incelemeleri önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Adams, J.S. (1965). Inequity in Social Exchange. *Advances in Experimental Social Psychology*, 2, 267-299.
- Akbaş, S., Ada, Ş. & Gönenç, H. (2021). Özel Eğitim Alanında Çalışan Öğretmenlerin Örgütsel Adalet Algıları ile Örgütsel Vatandaşlık Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(4), 1692-1709.
- Akdeniz, A. & Demirbolat, A. (2019). Ortaokullarda öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ile işle bütünleşme algıları arasındaki ilişki. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 17(2), 418-442.
- Akkoç, S. B. & Düşükcan, M. (2021). Örgütsel adaletin iş tatmini üzerine etkisi: Hakkâri il'i merkez ilçesi devlet okullarında çalışan öğretmenler üzerinde bir araştırma. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 12(23), 103-124.

- Akman, Y. (2018a). Öğretmen görüşlerine göre okul müdürlerinin farklılıkları yönetme yeterliliklerinin örgütsel adalet üzerindeki etkisi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 611-626.
- Akman, Y. (2018b). The investigation of the relationships between organisational justice, work motivation and teacher performance. *Cukurova University Faculty of Education Journal*, 47(1), 164-187.
- Akyavuz, E. K. (2017). Öğretmenlerin örgütsel adalet ve örgütsel güven algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(2), 805-831.
- Alanoğlu, M. & Demirtaş, Z. (2019a). Öğretmenlerin karara katılmasının örgütsel adalet algıları üzerindeki etkisi. *Eğitim Yansımaları*, 3(1), 1-10.
- Alanoğlu, M. & Demirtaş, Z. (2019b). Öğretmenlerin örgütsel adalet algılarının örgütsel vatandaşlık davranışı üzerindeki etkisi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 49(49), 1-16.
- Altınkurt, Y. & Yılmaz, K. (2010). Değerlere göre yönetim ve örgütsel adalet ilişkisinin ortaöğretim okulu öğretmenlerinin algılarına göre incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 4(4), 463-485.
- Altınkurt, Y. & Yılmaz, K. (2012). Ortaöğretim okullarında değerlerle yönetim, örgütsel adalet ve iş doyumları arasındaki ilişki. *Sakarya University Journal of Education*, 2(2), 65-79.
- Astar, M., Bahadır, E. & Umutlu, F. (2018). Örgütsel adaletin iş tatmini üzerindeki etkisinde örgütsel bağlılığın aracılık etkisi. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 11, 121-136.
- Bal, V. (2014). Örgütsel adalet ve örgütsel bağlılık ilişkisi: Manisa'daki eğitim kurumlarında bir araştırma. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(1), 1-9.
- Balta, T. & Güney, S. (2018). İş yaşamında algılanan örgütsel adaletin çalışanların örgütsel bağlılığına etkisi: İstanbul ili Büyükçekmece ilçesinde bir uygulama. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 13(51), 27-50.
- Baltacı, A. (2019). Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerinin örgütsel adalet algısı ve iş doyum düzeyleri arasındaki ilişki. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 28-49.
- Bies, R. J. & Moag, J. S. (1986). Interactional justice: Communication criteria of fairness. *Research on Negotiations in Organizations*, 1, 43-55.
- Cesur, A. & Erol, E., (2020). Okul yönetiminde kayırmacılık ve örgütsel adalet arasındaki ilişki: Afyonkarahisar ili örneği. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(25), 3467-3496.
- Cohen-Charash, Y. & Spector, P. E. (2001). The role of justice in organizations: A meta-analysis. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 86(2), 278-321.
- Colquitt, J. A., LePine, J. A., Piccolo, R. F., Zapata, C. P. & Rich, B. L. (2012). Explaining the justice-performance relationship: Trust as exchange deepener or trust as uncertainty reducer?. *Journal of Applied Psychology*, 97(1), 1-15.
- Coşkun, B. & Balcı, A. (2020). Öğretmenlerin İşyeri Saldırganlığı Davranışları ve Örgütsel Adaletle İlişkisi. *Journal: MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(3), 1391-1409.
- Çelik, O. T. & Gürsel, M. (2017). İlköğretim okulu öğretmenlerinin örgütsel adalet algıları ve iş doyumları arasındaki ilişki. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 4(7), 47-56.
- Çetin, S. K. & Çınkır, Ş. (2014). Okul yöneticileri ve öğretmenlerin birbirlerini etkileme taktiklerinin örgütsel adalet ile ilişkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 3(5), 50-64.
- Çetin, S. & Polat, S. (2021). Ortaokul öğretmenlerinin örgütsel adalet algı düzeyleri ile örgütsel mutluluk düzeyleri arasındaki ilişki. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(1), 171-182.
- Demir, N. & İnandı, Y. (2021). Okul Yöneticilerinin Örgütsel Adalet Davranışları ile Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılık ve Örgütsel Güven Duyguları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1-29.
- Demir, H. & Zincirli, M. (2021). The relationship between teachers' perceptions of organizational justice and authentic leadership and their levels of organizational happiness. *OPUS International Journal of Society Researches*, 17(37), 3976-3998.

- Demirdağ, S. (2017). Ücretli öğretmen algılarına göre ilkokul yöneticilerinin örgütsel adalet, örgütsel güven ve yıldırma davranışları arasındaki ilişki. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 132-153.
- Demirtaş, H. & Demirbilek, N. (2019). Okul müdürlerinin kayırmacı davranışlarının öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ile müdüre güvene etkisi. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(17), 111-142.
- Deutsch, M. (1975). Equity, equality, and need: What determines which value will be used as the basis of distributive justice?. *Journal of Social Issues*, 31(3), 137-149.
- Ertem, H. Y. (2020). Okullarda gözlenen örgütsel davranışlar: Bir içerik analizi çalışması. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(3), 802-817.
- Ertürk, R. & Aydın, B. (2015). İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin örgütsel adalet ve içsel motivasyona yönelik algılarının incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4, 233-246.
- Göçer, Ö. & Demir, K. (2021). Ortaokul öğretmenlerinin okul kültürü ve yönetici desteği algıları ile örgütsel adalet algıları arasındaki ilişki: Alanya ilçesi örneği. *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 235-258.
- Gök, E. B. Ç. & Ünal, C. G. (2021). Ortaokul öğretmenlerinin görüşlerine göre örgütsel sinizm algıları, nedenleri ve örgütsel sonuçları. *Asya Studies*, 5(16), 95-106.
- Görgülü, H. & Kazak, E. (2022). Öğretmenlerin Örgütsel Adalet Algıları ile Etkili Okul Algıları Arasındaki İlişki. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(84), 2013-2040.
- Güneş, A. M. & Buluç, B. (2012). İlköğretim okullarında dönüşümcü liderlik ile örgütsel adalet arasındaki ilişki. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(3), 411-437.
- Güngörmez, E. & Alkış, H. (2015). Örgütsel adalet algısının performans üzerindeki etkisi: Adıyaman ili örneği. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 937-967.
- Homans, G. C. (1961). The humanities and the social sciences. *American Behavioral Scientist*, 4(8), 3-6.
- Kasalak, G. & Güneri, B. (2017). Ortaöğretim kurumlarında örgütsel sinizm ve örgüt adaletinin örgütsel bağlılık üzerindeki etkisi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11, 416-434.
- Kavrayıcı, C. (2021). Okullarda Örgütsel Adalet Algısının Yordayıcısı Olarak Etik Liderlik. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(2), 1076-1086.
- Kılıç, M. Y. (2020). Otantik liderlik davranışlarının, örgütsel adalet ve öğretmenlerin iş tatmini üzerine etkisinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(6), 2271-2283.
- Köybaşı, F., Uğurlu, C. T. & Öncel, A. (2017). Öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ile örgütsel sinizm düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 1-14.
- Kurtulmuş, M. & Karabıyık, H. (2016). Algılanan örgütsel adaletinin öğretmenlerin işe yabancılaşma düzeylerine etkisi. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 5(2), 459-477.
- Küçükçene, M. & Aydoğan, İ. (2018). Eğitim yönetiminde adaletin önemi ve gerekliliği üzerine bir inceleme. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 641-664.
- Murşit I. & Eraslan, T. Y. (2021). Örgütsel adalet algısı ve üretim karşıtı iş davranışları arasındaki ilişki: Isparta alışveriş merkezleri çalışanları örneği. *Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 23(40), 37-52.
- Niehoff, B. P. & Moorman, R. H. (1996). Exploring the relationships between top management behaviors and employee perceptions of fairness. *International Journal of Public Administration* 19(6), 941-961.
- Önder, E. (2017). Ortaöğretim okullarında örgütsel sessizliğin yordayıcısı olarak örgütsel adalet ve örgütsel bağlılık. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 669-686.
- Özdemir, A. (2013). Okul yöneticilerindeki adalet ve liyakat ile öğretmenlerdeki sadakat ve gayret arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 1(1), 99-117.
- Özdemir, O., Biber, İ. & Akkoç, İ. (2017). Lider desteği ve örgütsel adalet algısının iş performansına etkisinde kişi-örgüt uyumunun aracılık rolü. *Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(10), 77-106.
- Öztürk, A. G., & Koşar, S. (2021). Öğretmenlerin örgütsel adalet algıları üzerine bir olgubilim çalışması. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(3), 1951-1991.

- Öztürk, C. & Kurtkan, A. (2020). Örgütsel adalet ile örgütsel güven ilişkisi üzerine alan araştırması: Bitlis belediyesi personeli. *Business & Management Studies: An International Journal*, 8(4), 955-978.
- Polat, Ş. (2022). Duygusal bağlılık, örgüt kaynaklı öz saygı, örgütsel adalet ve destek arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 23(2), 345- 364.
- Polat, S. & Kazak, E. (2014). Okul yöneticilerinin kayırmacı tutum ve davranışları ile öğretmenlerin örgütsel adalet algıları arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 1(1), 71-92.
- Saçlı, B. & Demir, K. (2022). Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin örgütsel güven ve örgütsel adalet algılarının iş doyumları aracılığıyla motivasyonlarına etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 55, 1-26.
- Sağbaş, N. Ö. & Özdemir, M. (2020). Okullarda örgütsel adaletle ilişkin öğretmen deneyimlerinin incelenmesi. *Opus Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(Eğitim ve Toplum Özel sayısı), 5911-5940.
- Sanı, A. R. & Yavuz, E. (2018). İşgörenlerin örgütsel adalet algılarının işten ayrılma niyetine etkisi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(4), 754-778.
- Scott, B. A., Colquitt, J. A. & Zapata-Phelan C. P. (2007) Justice as a Dependent Variable: Subordinate Charisma as a Predictor of Interpersonal and Informational Justice Perceptions. *Journal of Applied Psychology*, 92(6), 1597-1609.
- Selvitopu, A. & Şahin, H. (2013). Ortaöğretim öğretmenlerinin örgütsel adalet algıları ile örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişki. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 171-189.
- Silva, M. R. & Caetano, A. (2016). Organizational justice across cultures: A systematic review of four decades of research and some directions for the future. *Social Justice Research*, 29(3), 257-287.
- Şamdan, T. & Baskan, G. A. (2019). Öğretmenlerin algılarına göre örgütsel adalet ve örgütsel sinizm arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 47, 17-40.
- Taş, A. (2010). Öğretmenlerin iş değerlerinin örgütsel adalet algılarına etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(27), 211-222.
- Tanrıverdi, H. & Paşaoğlu, S. (2014). Dönüşümcü liderlik, örgütsel adalet ve iş tatmini arasındaki ilişkileri belirlemeye yönelik okul öncesi öğretmenleri üzerinde bir araştırma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(50), 274-293.
- Thibaut, J. W. & Walker, L. (1975). *Procedural justice: A psychological analysis*. L. Erlbaum Associates.
- Toytok, E. & Açıkgöz, A. (2013). Öğretmen görüşlerine göre okul yöneticilerinin çatışma yönetim stilleri ile örgütsel adalet algıları arasındaki ilişki. *Ajeli-Anatolian Journal of Educational Leadership and Instruction*, 1(2), 24-36.
- Turhan, E., Soytürk, Ş. & Tuncer, H. (2020). Okul Etkililiğinde Performans Değerlendirme ve Örgütsel Adalet Kavramlarının Alan Yazın Çalışmalarıyla İncelenmesi. *Anadolu University Journal of Education Faculty*, 4(4), 399-410.
- Turhan, M., Erol, Y. C., Demirkol, M. & Özdemir, T. (2019). Öğretmenlerde Örgütsel Adalet Algısı ile İşe Duyulan İlgi Arasındaki İlişki. *SDU International Journal of Educational Studies*, 6(2), 161-173.
- Uzun, T. (2018). Okullarda algılanan örgütsel adalet, yönetici desteği ve örgütsel özdeşleşme arasındaki ilişki. *Trakya Eğitim Dergisi*.
- Yalçın, S. (2021). Öğretmenlerin örgütsel adalet algılarının örgütsel sinizm açısından incelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 10(4), 1581-1604.
- Yazıcı, N. & Yürür, S. (2019). Birey-örgüt uyumu ve örgütsel adalet: Uyum her zaman iyi midir?. *İzmir İktisat Dergisi*, 34(2), 213-224.
- Yazıcı, N., Yürür, S. & Elçi, M. (2022). Adalete Yönetici Tarafından Bakmak: Astın Samimiyeti ve Yetkinliğinin Rolü. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(2), 125-143.
- Yıldırım, A. & Açıl, Y. (2020). Okul yönetiminde yönetim süreçlerinin etkililiği ile örgütsel adalet arasındaki ilişki. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 169-179.

- Yıldırım, A., & Yaşar, A. Ç. I. L. (2020). Okul yönetiminde yönetim süreçlerinin etkililiği ile örgütsel adalet arasındaki ilişki. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 169-179.
- Yıldız, S. (2014). Örgütsel adaletin örgütsel vatandaşlık davranışına etkisinde iş tatmininin aracı rolü. *Ege Academic Review*, 14(2), 199-210.
- Yürür, S. & Mengenci, C. (2014). Örgütsel adalet ve ekstra-rol davranışları ilişkisi. *Journal of Management and Economics Research*, 12(24), 1-17.
- Yürür, S. (2015). Türkiye’de Örgütsel Adalet Konusunda Yapılan Çalışmalara Yönelik Bir Derleme. In R. Ö Kutanis (Ed.), *Türkiye’de Örgütsel Davranış Araştırmaları-I* (pp. 1-19) Gazi Kitabevi.